

Om skolefravær – gode råd fra forældrene

Af rapportering fra fokusgruppeinterview i Familiegruppe Øst

Intro

En torsdag eftermiddag har vi sat 4 forældrepar stævne i Familiegruppe Øst. De fleste møder op med både mor og far, så der er 7 forældre i alt. Familierne er forskellige, men de har det tilfælles, at deres børn har meget svært ved at gå i skole – faktisk har de fleste af børnene ikke fulgt normal skolegang de sidste 2 år. Alle familierne er tilknyttet Familiegruppe Øst.

Vi er 2 konsulenter til stede fra Kvalitetsenheden, som guider deltagerne igennem det 2 timer lange fokusgruppeinterview. Der er også 2 ledere til stede. De skal følge op på de ting, familierne fortæller os i interviewet.

Formålet med fokusgruppeinterviewet er, at forældrene skal give os mere indsigt i problematikken omkring skolefravær – set med forældrenes øjne. Og give os gode idéer til, hvordan vi som kommune kan gøre det endnu bedre for de børn og familier, der står i problematikken - i dag og i morgen.

I denne afrapportering er opstillet 9 temaer. Det er forældrenes gode råd til os som fagpersoner, som de har bidraget med på baggrund af deres egne erfaringer.

- Tema 1: Tidlig opsporing
- Tema 2: Hurtig udredning
- Tema 3: Gennemgående fagpersoner
- Tema 4: Familiens behov for støtte
- Tema 5: Gruppeforløb
- Tema 6: Grænsesætning
- Tema 7: Inddragelse
- Tema 8: Mere viden til fagpersoner
- Tema 9: Den gode modtagelse efter fravær

Alle navne i denne afrapportering er naturligvis fiktive.

Kvalitetsenheden, marts 2019

Om de unge

Forældrene fortæller os om deres børn. Der er fire piger og én dreng, og de er aldersmæssigt mellem 14 og 16 år. For fire af de unge tog problemerne med skolefravær særligt fart omkring 7. klasse, for en enkelt lidt tidligere. De har næsten alle kæmpet med problematikken i omkring to år.

Flere af de unge lider af angst, og de har svært ved at forlade huset. Der er også andre psykiske problematikker blandt børnene som spiseforstyrrelse, lavt selvværd og social isolation. For nogle manifesterer det psykiske sig i fysiske problematikker som ondt i maven, hovedpine, kvalme og søvnforstyrrelser. Disse unge har eller har haft det *meget* dårligt, fortæller forældrene.

Sociale medier, spil og youtube fylder meget i de unges liv. Nogle af pigerne følger reality-stjerner tæt og ser dem som rollemodeller i deres liv. Det gør bl.a., at nogle har svært ved f.eks. at acceptere deres eget udseende. De bruger f.eks. lang tid på make-up, hår mv., før de går ud af en dør og tænker meget over, hvordan andre ser på dem. En dreng spiller meget computer og har mange af sine sociale relationer derigennem. Flere af forældrene fortæller, at de unge isolerer sig på værelset og vender op og ned på dag og nat.

Der har været iværksat forskellige indsatser for de unge. De har f.eks. været i kontakt med skole og trivselspersoner, Familiegruppen, PPR, og egen læge. De har i varierende grad modtaget indsatser f.eks. i Ungerådgivningen, Cool Kids, Chilled, samtale i Psykiatrien eller ved privatpraktiserende psykolog.

Det er forskelligt, hvordan de fem unge i dag er tilknyttet skolen: To går i særlige skoletilbud, én går på efterskole, én går i folkeskole én dag om ugen, og én går pt. ikke i skole.

Tema 1: Tidlig opsporing

Det er vigtigt at...

- ❖ Der arbejdes forebyggende allerede fra indskolingen
- ❖ Klasselæreren arbejder på den gode relation *til* børn og *mellem* børn
- ❖ Skolen kan spotte de tidlige tegn
- ❖ Fravær overvåges, og der handles ved højt fravær
- ❖ Der sættes tidligt ind, inden problemerne vokser sig store
- ❖ Skolefravær tages alvorligt

Flere af familiernes forløb viser, at børnenes problematikker har sin begyndelse tidligere end der, hvor det kommer til udtryk i for højt skolefravær. Nogle forældre har oplevet udfordringer i skolen som f.eks. klasser der bliver lagt sammen, forskelle i klasselærernes håndtering af børnenes udfordringer, skift af lærer i udskolingen mv. Forældrene appellerer til, at vi tænker i tidlig forebyggelse, allerede inden problemerne bliver synlige.

Derudover er det vigtigt, at skolen hurtigt reagerer og handler, når den unges fravær er for højt. Dels med de redskaber skolen selv råder over, dels med inddragelse af andre relevante fagpersoner for at sikre den fælles viden (især Familiegruppe, PPR).

“Man skal forebygge i stedet for at helbrede. Det skal gøres tidligt. I de små klasser i skolen skal man gøre en indsats allerede der. Inden det er kommet til det fravær.”

“Det skal tages tidligere, fordi det strækker sig alt for langt ud. Så får man nemlig rigtig nogle store problemer, fordi der går for lang tid, inden der sker noget. Så tror jeg nemlig også, at så bliver problemerne også bare forværret.”

Tema 2: Hurtig udredning

Det er vigtigt at...

- ❖ **Alle relevante fagpersoner samles til et hurtigt møde med familien, når barnet har bekymrende fravær**
- ❖ **Der sker en hurtig udredning af barnets problematikker**
- ❖ **Der er adgang til relevant bistand, f.eks. fra Psykiatrien eller psykolog (uden lang ventetid)**
- ❖ **Relevant tilbud gives, når det er undersøgt i dybden, hvad barnets problematikker kalder på**
- ❖ **Fagpersonerne sikrer fremdrift i sagen og følger op – også mellem møderne**

Det er helt essentielt for forældrene, at der bliver sat hurtigt ind, når barnet begynder at have bekymrende fravær. Der er brug for, at fagpersonerne hurtigt mødes sammen med familien, og at der hurtigt iværksættes en udredning med henblik på relevant handling.

Forældrene synes, at tingene går for langsomt i kommunen. De oplever at gå til mange møder, men føler ikke altid, at der kommer noget ud af det. For forældrene handler det om deres barn, og de har problemerne helt tæt inde på livet hver dag. De bliver frustrerede, når de oplever, at der ikke sker nok, og de kan se, at deres barn kun får det værre, efterhånden som der går uger, måneder og år. De oplever, de selv skal skubbe på og "skrue bissen på" for at få tingene til at ske. Nogle har rådgivere, som de sjældent ser, andre oplever tæt opfølgning og rigtig god hjælp.

Der er ingen af børnene, der har fået en egentlig psykiatrisk udredning. Flere har efter lang ventetid været til en samtale i Psykiatrien – og har haft store forventninger til dette – men er blevet afvist igen. Flere af forældrene tænker, at deres barn kan have en diagnose eller brug for udredning og behandling.

"Jeg synes, at intentionerne var meget gode. Jeg synes bare, at man holder rigtig mange møder, uden at de flytter så meget."

"Det går for langsomt, det gør det. Og det er igen det der med, at man føler, at man skal noget selv. Jeg tror, det er fordi, man er så frustreret, og man gerne vil have, der skal ske noget. Det skal være nu, der skal ske noget og ikke om 5 måneder vel."

Tema 3: Gennemgående fagpersoner

Det er vigtigt at...

- ❖ **De samme fagpersoner er gennemgående i barnets liv – både lærere, socialrådgivere, kontaktpersoner, trivselspersoner mv.**
- ❖ **Barnet er tryk ved og har en god relation til fagpersonerne**
- ❖ **Samme person følger barnet, indtil barnets trivsel er forbedret mærkbart**

Når vi i forskellige undersøgelser spørger forældrene eller de unge selv, hvad de lægger vægt på, får vi meget ofte det svar, at familien ønsker sig gennemgående fagpersoner og så få skift som muligt. Der er værdifuldt, når særligt barnet får opbygget en god relation til klasselæreren, trivselspersonen, rådgiveren, kontaktpersonen eller en anden betydningsfuld fagperson. Det gør det lettere at få barnet i tale, når barnet er tryk ved den voksne, og der er en god relation, fortæller forældrene.

Forældrene betoner også det forhold, at skift i fagpersoner som oftest indebærer informationstab og i en vis grad at starte forfra. Det kan f.eks. være, når barnet skifter skole, og ikke kan få tidligere trivselsperson med. Forældrene finder det også u hensigtsmæssigt, at de unge skal skifte rådgiver til ungemakkerskabet og lærer i udskolingen – netop i de skrøbelige teenageår. Andre forældre begynder at bekymre sig for overgangen, når deres barn fylder 18 år.

“Ikke alt for mange forskellige personer ind over. At man holder sådan et nogenlunde fast team - at man har de samme personer. Der tror jeg, specielt for Katrine, at det er vigtigt, at det er nogen, hun kender. Man skal ikke skifte hele tiden.”

“Der er Mette (rådgiver) og Laura – Mette kender Laura og omvendt [...] Det handler meget om tryk ved og hendes følelse af tryk ved. Hende kunne hun fortælle de ting.”

Tema 4: Familiens behov for støtte

Det er vigtigt at...

- ❖ **Indtænke hele familiens behov for støtte – ikke kun barnets**
- ❖ **Klæde forældre på til, hvordan de bedre kan håndtere barnets udfordringer**
- ❖ **Hjælpe barnet til at fastholde eller forbedre forholdet til søskende**

Forældrene fortæller, at børnenes problematikker påvirker hele familien og relationerne mellem den unge, forældrene og søskende. Der er ingen tvivl om, at familierne har været igennem nogle hårde perioder. Forældrene opfordrer derfor til, at der tænkes i støtte til hele familien for bedst muligt at hjælpe den unge og familien.

Forældrene har brug for støtte og opbakning til, hvordan de bedst muligt i det daglige hjælper den unge og håndterer den unges vanskeligheder. Nogle fortæller, hvordan de i nogle perioder har følt sig som dårlige forældre, fordi de ikke kunne få deres barn i skole.

Den unges problematikker påvirker også eventuelle søskende, og der kan være behov for støtte til at sikre gode relationer søskende imellem. Søskende kan også være gode ressourcer – en familie giver som eksempel, at det er storesøsteren, der kan få den unge pige med udenfor, som ellers helst bliver i familiens hus.

“Familien har stor brug for professionel hjælp, støtte og opbakning til at håndtere de problemer, der opstår. Det er meget vigtigt. Os som forældre har stor brug for støtte omkring det. Fordi vi står jo også som et stort spørgsmålstegn med, hvordan vi skal gribe det an. Og det er også sårbart for os. Vi har jo mange følelser med i det ift. vores børn. Så jeg synes, det er svært at håndtere, samtidig med at man lige skal finde balancen i det.”

Tema 5: Gruppeforløb

Det er vigtigt at...

- ❖ **Overveje flere muligheder for gruppeforløb for unge med samme problematikker**
- ❖ **Inddrage forældrene, så de deler erfaringer med andre forældre**

Nogle af familierne har deltaget sammen med deres børn i forløb som Cool Kids i kommunen (for de mindre børn) og Chilled i Psykiatrien (for de lidt større børn/unge). Familierne her oplever ikke nødvendigvis et stort udbytte, men de oplever det nyttigt, at deres børn møder andre med samme udfordringer. Nogle har oplevet, at det har givet venskab og støtte fra andre unge, også efter forløbet er slut.

Nogle forældre fortæller også, at det har været positivt at deltage i forløbet og selv blive klogere på den unges udfordringer, samtidig med at man kan dele erfaringer med andre forældre i samme situation.

"[...] at lave en gruppe, hvor unge og forældre er sammen. Det er også ligesom det der Chilled, for man kan lære rigtig mange ting af hinanden."

Om et venskab mellem unge fra Cool Kids

"Man kan mærke, at de er på det samme niveau, fordi så kan de snakke sammen. De ringer til hinanden og sådan noget. Det hjælper altså ens barn også. Altså, jeg skal lige snakke med Sara i morgen eller et eller andet, ikke? Så snakker de sammen - de snakker tit sammen."

Tema 6: Grænsesætning

Det er vigtigt at...

- ❖ **Fagpersonerne understøtter forældrene i at sætte grænser for den unge**
- ❖ **Fagpersonerne er med til at forklare den unge, at det er vigtigt at gå i skole**

Forældrene inviterer gerne fagpersonerne ind i samtalen med den unge, så man er fælles om den linje, der bliver lagt. Forældrene oplever, at de står stærkere, hvis fagpersonerne bakker dem op i deres grænsesætning og er med til at forklare den unge, at han/hun skal i skole.

Nogle forældre fortæller også, at de i samfundsudviklingen savner, at børnene har mere respekt for deres forældre og lærere, og at der i skolen kunne være mere struktur og fælles regelsæt over for eleverne.

“Vi kan godt sige til vores børn, at det er vigtigt, at de passer deres skole, men det preller jo af. Der kunne jeg godt have brug for, at der var nogen, der ligesom sagde – det skal du. For mig er det helt unormalt ikke at passe sine ting, og jeg ved ikke, hvordan jeg skal forklare hende det.”

Tema 7: Inddragelse

Det er vigtigt at...

- ❖ **Fagpersonerne skaber en god relation og kan tale med den unge**
- ❖ **Forældrene bliver hørt og inddraget igennem processen**
- ❖ **Der er gennemsigtighed omkring forløbet**

Det er naturligvis vigtigt for forældrene, at de oplever sig inddraget i deres barns forløb. Nogle forældre oplever sig godt inddraget og informeret af deres rådgiver i Familiegruppen. Én familie har haft meget lidt kontakt med deres rådgiver, og er usikker på, hvem hun er.

Det vigtige for familierne er, at de oplever sig hørt som de "eksperter", de er, i barnets liv. Det er også vigtigt, at der er gennemsigtighed i, hvad der sker, og frem for alt: AT der sker fremdrift.

For børnene er det vigtigt, at fagpersonerne har etableret den gode relation til barnet, så barnet tør åbne sig op (jf. temaet om gennemgående fagpersoner). Flere forældre fortæller, at det er godt, når kontaktpersoner, trivselspersoner, rådgiver eller andre kommer i hjemmet og taler med den unge – særligt i de tilfælde hvor den unge har svært ved at forlade huset. Det er også positivt, når fagpersonerne formår at få de unge med ud af huset.

"Det har været rigtig positivt, og jeg synes, vi er blevet hørt og mødt af kompetente mennesker hele vejen igennem til at tage sig af problemerne, synes jeg, og det er vi selvfølgelig glade for."

"Så jeg synes, vi har været godt orienteret. Så er det et vist efterslæb hver gang, man aftaler noget, inden der sker noget."

"Altså man skal jo helt ned på det plan, hvor man skal ind på børnenes værelser og lukke døren, sætte sig ned på sengen, med armen omkring dem - nej men man skal helt derned nogle gange for at finde ud af, hvor skoer trykker hende. For at få sandheden."

Tema 8: Mere viden til fagpersoner

Det er vigtigt at...

- ❖ **Fagpersonerne på området har viden om bekymrende skolefravær**
- ❖ **Lærerne i skolen har de rette redskaber til at spotte de tidlige tegn**
- ❖ **Lærerne og de fagpersoner, der efterfølgende inddrages i sagen, ved, hvordan de skal handle**

Forældrene opfordrer til, at fagpersonerne på området får endnu mere viden om skolevægring – det handler både om at kunne spotte elevernes tegn og at kunne handle hurtigt og relevant på problematikken.

Der er store forskelle i, hvad forældrene har oplevet i praksis. Ud fra forældrenes erfaringer synes der også at være store forskelle i, hvordan forskellige skoler tackler problemet, og hvor hurtigt man får reageret, handlet og endelig underrettet Familiegruppen. Forældrene oplever særligt klasselæreren som en meget vigtig person, der typisk er den første til at spotte tegnene og tage handling, inden problematikken udvikler sig.

Forældrene har brug for fagpersonernes viden og ekspertise – især i starten, hvor forældrene selv oplever sig på bar bund og kan have en følelse af afmagt ift., hvad de skal gøre for at få barnet tilbage i skole.

“Mere viden til alle instanser, fordi vi føler lidt i starten, der var ikke rigtig nogen, der vidste noget om det. Og det gjorde vi jo heller ikke selv. Det var både skole og læge, og det var stort set hele vejen rundt.”

“De skal være bedre til at spotte det hurtigere, og det er både skolen, læger og også psykiatrien - jeg synes heller ikke, at de er særligt gode. Der kæmper man hele tiden for at få en henvisning.”

Tema 9: Den gode modtagelse efter fravær

Det er vigtigt at...

- ❖ **Lærerne har forberedt klassekammeraterne på at tage godt imod en elev, der vender tilbage efter lang tids fravær**

Forældrene fortæller, at det har været svært at få deres børn tilbage i skole igen, blandt andet fordi der er gået lang tid. Én af udfordringerne ved at skulle starte i skole igen er, at de unge bekymrer sig om, hvad de andre elever i klassen vil sige. Og hvis der er tale om en ny skole, kender man måske nogen, der kender nogen der, eller man vil blive spurgt til, hvorfor man har skiftet skole. Mange af forældrene har piger og fortæller, at de kan være hårde mod hinanden. Men heller ikke for drengene er det altid let at vende tilbage igen.

Forældrene foreslår, at lærerne overvejer, hvordan de bedst muligt forbereder klassen på at tage imod en elev igen, der har været fraværende, så eleven føler sig velkommen og har mulighed for at blive en del af de sociale fællesskaber.

“Hvis de først er havnet der, så er det svært at få dem tilbage. Så er de havnet i det der trælse – det er blevet en hel vane for dem. Så er det også: Hvad tænker de andre elever? Hvad har du fejlet? Hvorfor er du ikke kommet i skole? Og det vil man da ikke lige fortælle. Der turde Marie næsten ikke komme tilbage – hvad ville de andre ikke sige?”

“Hvis fraværet bliver for langt. Hvis der er gået et år, bliver det sværere at få dem tilbage igen. Eller efter 14 dage, 3 uger at få dem tilbage igen.”

“Den ligger meget ved lærerne – at de forbereder de andre elever på at tage godt imod én, der har været fraværende i lang tid.”

